

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. An admittenda sit distinctio formalis actualis ex natura rei inter
Divinas perfectiones?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

omni alterius non tantum creati, sed viventis natura expressè distinguitur; qua ex causa DEUS Græcis Theos à videndo vel contemplando dicitur: Ratio verò entis increati, & motoris immoti, est quidem conceptus primò obvius ad quem à creatis ascendimus, magis tamen quæstionem *an est?* quam *quid est?* expedit, divinamque naturam ab omni ente creato ut creatum, non verò ut vivens est (quod accedente conceptu intelligere actualissimi præstat) explicitè distinguit.

14. Ex quo etiam intelliges, in quo sensu admittendæ, vel rejiciendæ sint probationes in favorem afeitatis sup. relatæ. Est nimirum *Esse DEI ipsa ejus essentia, nomen quoque ab essendo* exprimit quidditatem DEI, ut simul exprimat gradum vitæ, in quo distinguitur ab omni creato, non tantum in quantum creatum, sed etiam in quantum vivens est, nego. ut exprimat tantum rationem entis increati, quâ distinguitur ab omni creato ut creatum est, conc. sed hoc non sufficit ad constitutum naturæ divinæ sub ultimato & completo conceptu suæ lineæ, qui gradum vitæ determinatum insuper inolvit.

Rursus: *Esse à se* est ultima actualitas divinæ essentia, exprimens perfectionem lineæ entitativæ conc. vitalis & intellectualis nego: ergo est constitutum essentia divinæ ex nostro imperfecto modo concipiendi inadæquatè, confusè, & inchoativè acceptæ, conc. ex parte rei conceptæ & in linea naturæ adæquatè, distinctè, & completè acceptæ, nego. Per *esse* quoque à se DEUS per se primò differt ab omni eo, quod non est DEUS, sub confusa & communi ratione entis increati, conc. sub ratione viventis. nego.

Tandem omnia alia prædicata ultimato resolvuntur in afeitatem, prout simul est esse in ordine intelligibili, adeoque ipsum intelligere, conc. prout ab illo præcinditur, nego. Non enim esset ultima actualitas, nisi esset simul ultima actualitas ordinis & lineæ intelligibilis, quæ ex natura sua gaudet maximâ & perfectissimâ actualitate. Unde intelligere DEI non resolvitur in esse à se, tanquam rationem à priori, sed intelligere actualissimum per esse à se, & esse à se per intelligere actualissimum, tanquam conceptus convertibiles & inadæquati ex se mutuo inferuntur.

15. Quòd neque intelligere actualissimum ut præci-

sum ab afeitate sit sufficiens constitutum divinæ naturæ, quæ est secunda pars antec. sup. positi, probantur hæcenus argumenta pro afeitate adducta: & sanè sicut afeitas præcisa ab actu intelligendi non est ultima actualitas essentia vitalis, quæ talis: ita nec intelligere præcisiu ab actu infinite essendi (quem semper per afeitatem intelligo) esset ultima actualitas naturæ existentis quæ talis. Necessè est igitur, ut non minus afeitas, quam intelligere actualissimum ingrediatur explicitum conceptum constitutivi divinæ essentia: adeoque constitutum divinæ essentia est intelligere divinum per se & à se subsistens: quippe, quod omnes habet conditiones ad constitutum requisitas. Primò, quòd sit intrinsecum & essentiale prædicatum, quia vivere vitæ intellectualivâ, eaque non in actu primo sed secundo constitutâ, est intrinsecum & essentiale natura divinæ. Secundo: est radix virtualis omnium operationum, & attributorum: operationum quidem, quatenus præsupponunt intellectionem seu primam vitæ intellectualis operationem; attributorum verò, quia vel pertinent ad operationem, ut sapientia, bonitas, &c. & tunc sicut virtualiter ex intelligere divino, seu primâ radice operationum: vel pertinent ad esse, ut æternitas, immutabilitas, &c. & tunc consequuntur ad esse actualissimum, quod convenit intelligere divino secundum rationem afeitatis secum explicitè identificatam. Tandem etiam exprimit gradum vitæ infinite perfectæ, qui est esse intellectivum non purè radicale, ut in creatis, sed actuale actu intellectionis infinite perfectæ.

Si adhuc dicas: Intelligere sequitur ad esse: ergo: non potest esse constitutum divinæ essentia. Antec. prob. primò: quia operari sequitur ad esse, intelligere est quoddam operari: ergo sequitur ad esse divinum. Secundo: verum & intelligibile sequitur rationem entis; ergo etiam intelligere sequitur ad esse. Resp. neg. vel dist. antec. intelligere accidentale & permixtum potentia conc. intelligere per se subsistens, nego. Ad cuius primam probationem distingo antec. operari radicale & primarium, quod habet rationem ultimæ actualitatis in gradu vitæ perfectissimo, sequitur ad esse, nego; operari secundarium & consequitivum in aliquo gradu vitæ, conc. Ad secundam prob. dist. antec. verum & intelligibile sequitur rationem entis, ex limitatione in rebus creatis, concedo: ex vi propria lineæ, nego.

DISPUTATIO IV.

DE

Distinctione Naturæ Divinæ à relationibus & attributis.

ARTICULUS I.

An admittenda sit distinctio formalis actualis ex natura rei inter Divinas perfectiones?

SUMMARI.

1. Significatum attributi.
2. Nulla realis distinctio inter essentiam ad relationes, vel attributa comparatam.
3. Est tamen aliqua admittenda distinctio inter perfectiones, etiam non oppositas relativè.
4. Major quam rationis ratiocinantis.
5. Cum alias omnia DEI nomina essent Synonyma.
6. Quæ DEVM non secundo, sed primò intentionaliter deuminiant.
7. Duplex principalis sententia D. Thomæ & Scoti.
8. Diversitas sententiarum in explicanda distinctio-
ne virtuali.
9. Doctrina & textus Scoti.
10. Opponitur auctoritas Concilii Lateran. 4^{ti}.
11. Evasio præcluditur.
12. Opponitur auctoritas Florentini.

13. *Responsio Scotistica refutatur.*
 14. *Opponitur auctoritas PP.*
 15. *Opponitur prima ratio ex simplicitate DEI.*
 16. *In DEO debet admitti non tantum realis, sed etiam formalis simplicitas.*
 17. *Distinctio Scotistica ponit formalem multitudinem.*
 18. *Et compositionem in DEO.*
 19. *Alias esse aggregatum per accidens.*
 20. *Alteratio ratio, quia tolleretur infinitas actualitatis & perfectionis.*
 21. *Distinctio actualis præter relativam fundatur in limitatione.*
 22. *Tertia ratio: quia foret distinctio strictè realis.*
 23. *Distinctio Scotistica petit principium.*
 24. *Responsio Baronis refutatur.*
 25. *Alteratio responsio Scotistica eliditur.*
 26. *Obiectio ex D. August. diluitur.*
 27. *Alteratio obiectio ex pluralitate definitionum.*
 28. *Tertia obiectio ex predicatis contradictoriis.*
 29. *Retorsio argumenti.*
 30. *Ante autem intellectus sunt contradictoria non alia sed virtute & fundamentaliter.*

S. I.

Præsupposita & status questionis.

Suppono primò, quod nomine attributi intelligatur forma absoluta necessario & formaliter in DEO existens, & ad eius essentiam juxta nostrum modum concipiendi, per modum totalis proprietatis virtualiter consequens. Dixi primò: forma, sive perfectio absoluta, ad removendas relationes, quæ cum explicitè non dicant perfectionem, neque sint omnibus personis communes, attributa esse non possunt. Dixi secundò: necessario existens, ad distinctionem à decretis divinis, quæ cum suo modo poterint non esse, rationem attributi, quod per modum proprietatis essentiam necessario sequitur habere non possunt. Dixi tertio: formaliter existens, quibus remouentur creaturarum perfectiones secundum quid, quæ tantum sunt eminenter in DEO, ut esse sensitivum &c. Item extrinseca denominationes Creatoris, Gubernatoris, &c. à creaturis in tempore acceptæ, & tandem negationes, eaque predicata, quæ de DEO metaphorice dicuntur, ut dolere, panitere, &c. Dixi quartò: per modum totalis proprietatis, nam inadæquate & particulares rationes attributorum; veluti potentia creandi Angelum, hominem &c. scientia visionis, simplicis intelligentiæ, quæ continetur sub attributis omnipotentia & scientia, non constituunt distincta attributa: cum sub eadem formali ratione conveniant, & solum penes connotata materialia differant. Dixi quintò: juxta nostrum modum concipiendi (cum fundamento tamen ex parte DEI) ad essentiam consequens: quia attributum non concipitur per modum formæ constituentis essentiam, ut predicata a seipatis, & intelligere actualissimi, quæ ad lineam essentia pertinent: sed per modum formæ adveniens & adjacentis, ac divinam essentiam ad aliam lineam trahentis.

Suppono secundò, tanquam de fide certum, nec essentiam ab attributis & relationibus, nec attributa à relationibus, vel inter se realiter distingui, prout contra Gilbertum Porrocanum definitum est in c. damnamus, d. sum. Trin. & Concl. Rhem. ubi hæc est professio fidei: *Credimus DEVM non*

R. P. Mez. Theol. Schol. Tom. I.

nisi cā sapientiā, quæ est ipse DEVS, sapientem esse, nec aliquas omnino res, sive relationes, sive proprietates, vel alia hujusmodi adesse DEO, quæ sint ab æterno, & non sint ipse DEVS. Pariter in Florent. Sels. 17. & 18. definitur realis identitas Personalitatum cum essentia, & dicitur, quod solā ratione, aut intelligentiā differre creditur. Inde etiam desumptum est illud axioma Theologorum, quod omnia sunt unum in divinis, ubi non obviat relationis oppositio. In eundem sensum SS. PP. loquuntur August. 7. d. Trin. c. 1. *Eadem ejus magnitudo, quæ virtus, & eadem essentia, quæ magnitudo* Greg. 10. Moral. c. 20. *DEVS hoc est quod habet, æternitatem quippe habet, sed ipse est æternitas.* Et ratio est manifesta, quia ut ex sequente constabit amplius; si DEUS aliquid realiter distinctum recuperaret, non esset actus purissimus, perfectissimus; sed in reali potentia ad sua attributa constitutus: ipsa quoque attributa jam essent aliquid creatum, upote ab æterno inæterno realiter distinctum, &c.

Suppono tertio. Nihilominus esse admittendam in DEO aliquam distinctionem, non tantum inter personas & relationes invicem oppositas (quam distinctionem juxta doctrinam fidei realem esse suppono ex dicendis de SS. Trinitate) sed etiam tum inter essentiam ad personalitates & attributa comparatam, tum inter attributa ad se invicem comparata.

Colligitur primò ex sap. 7. ubi spiritus Divinæ sapientiæ dicitur unus & multiplex: multiplex quia (exponit D. Aug. ep. 102.) multa sunt, quæ habet; simplex autem quoniam non aliud quam quod habet, est.

Colligitur secundò ex modo loquendi S. script. ubi divinæ perfectiones sæpius numero plurali referuntur, veluti Jo. 16. omnia quæ Pater habet, mea sunt.

Colligitur tertio, ex præcitate Florentino dicente, quod essentia & personalitates (idem est iudicium de attributis) ratione & intelligentiā differant. Unde quartò accedit experientia, dum de rebus divinis formamus multiplices conceptus, ex quo saltem distinctio aliqua rationis est necessaria, & quintò constat ex eo, quod de divinis affirmantur sine contradictione predicata secundum se contradictoria, ut quod Pater generet, essentia non generet; intellectus sit principium generandi, voluntas non sit principium generandi, &c. Sed de eadem re omnimodè indistincta sine contradictione predicata contradictoria affirmari non possunt; ergo debet in divinis admitti aliqua distinctio essentia & attributorum. Unde.

Suppono quartò. Essentiam ab attributis, & ista inter se distingui plus quam ratione ratiocinante: Ratio est primò; talis requiritur in divinis distinctio, per quam tollatur omnis contradictio, quæ alias proveniret à predicatis contradictoriis realibus & primò intensionalibus; sed talis non est distinctio rationis ratiocinantis. Nam hæc fit, quando intellectus aliquid à se ipso distinguit vel omnino gratis per metas repetitiones conceptuum, veluti contingit cum Petrus in subiecto distinguit à Petro in predicato dicens: *Petrus est Petrus*, aut cum nomina synonyma multiplicat, v. g. cum dicit: *ensis est gladius*. Secundò acci-

E 2

piendo

piendo fundamentum ex solo modo concipiendi & significandi; quo modo distinguit inter definitum & definitionem, quia quod in uno significatur implicite, ut natura humana in *ly homo*, in altero v. g. in *ly animal rationale* significatur explicitè; sed hæc non sufficiunt ad salvanda contradictoria realia: & primò intentionalia; ut *sunt produci non produci, communicari non communicari*. tota quippe distinctio & non identitas rationis ratiocinantis est secundò intentionalis & intra intellectum; unde non possum dicere, ens est ferrum, gladius non est ferrum. cum tamen possum & debeam dicere: *essentia communicatur, Paternitas non communicatur*: ergò major distinctio requiritur, quam rationis ratiocinantis.

5. Ratio est secundò. Quòd si tantum esset distinctio rationis ratiocinantis, omnia nomina, quæ de DEO dicimus, & in DEO distinguimus essent synonyma, siquidem nec in re significata, ut fatentur Adversarii, nec in modo significandi distinguerentur, eò quòd omnia habeant unum eundemque modum prædicandi per modum termini incomplexi. Atqui consequens communiter à Theologis est rejectum: aliud quippe intendimus significare per omnipotentiam, aliud per misericordiam, aliud per essentiam, aliud per attributum.
6. Nec satis facis, si dicas: ideò hæc nomina esse diversa in modo significandi, quia per nomen *justitia* v. g. tantum explicitè significatur virtus vel actus iustitiæ; reliqua verò tantum implicite, & sic de aliis. Nam contra est: vel enim habet intellectus fundamentum ex parte DEI per tale nomen unum ex alio exprimendi, vel non habet: si habet, jam est distinctio rationis ratiocinata cum fundamento in re: si non habet, tunc vel format conceptum falsum, & difformem objecto: vel certè affingit ipsi aliquid secundò intentionale, desumptum ex modo intelligendi, quod iterum est falsum: siquidem cum dicimus, DEUM creare mundum per omnipotentiam, salvare per misericordiam: Non denominamus DEUM secundum statum secundò intentionalem, sed primò intentionalem, & ut est à parte rei.
7. Requiritur ergò major in divinis distinctio, quam rationis ratiocinantis. Sed qualis illa? Respondet primò Scotus cum tota & sola schola Scotistica, debere esse *distinctionem formalem actualem ex natura rei*. Ita expressè dicit in 1. d. 8. q. 3. §. ad quæstionem. & q. 4. Respondet contra S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. & 3. & pluribus aliis in decursu citandis, distinguere ratione ratiocinatâ, sive cum fundamento in re. Sed quodnam istud fundamentum?
8. Respondent Thomistæ, imò & plurimi RR. esse distinctionem virtuales, verum tam diversâ virtualis distinctionis explicatione & acceptione, ut roto caelo inter se dissentiant. Nos priusquam nostram & Thomisticam distinctionem virtuales exponamus, prius celebriores sententias ad trutinam vocabimus. Esparza, Erhardt, Veckenus, Derckenis & multi alii solam admittunt distinctionem realem in tertio (quam etiam appellant virtuales distinctionem) in ordine ad salvanda contradictoria realia, v. g. *produci, non produci*, quæ dicuntur de omnibus formalitatibus, quarum una est aboluta, altera relativa, ut *essentia, & filiatio* v. g. *es-*

sentia non produciuntur, filiatio produciuntur. Pater generat, essentia non generat &c. In reliquis vero prædicatis misericordiam, omnipotentiam, sapientiam, &c. nullam admittunt distinctionem virtuales intrinsecam, & quæcunque de divinis perfectionibus affirmamus, vel negamus, refundunt vel in ipsum actum intelligendi cum Oviedo & Bonæspei; vel in aliqua connotata extrinseca ex parte creaturarum cum Aureolo & Arimin: Hentius à S. Ignatio d. 4. a. 3. cum pluribus à se citatis distinctionem virtuales (quam vocat æquivalentem rerum formaliter distinctarum in ordine ad subeunda sine contradictione prædicata contradictoria, eamque dicit esse distinctionem virtuales intrinsecam) admittit tantum quoad illa contradictoria realia, quæ de illis fides docet: uti sunt, *filii produciuntur, essentia non produciuntur: Pater intellectum generat, non voluntate: voluntas est principium spirandi, non intellectus, &c.* In reliquis autem admittit tantum distinctionem virtuales in ordine ad fundandos diversos conceptus, eamque vocat distinctionem virtuales extrinsecam, Franciscus de lugo admittit universaliter tantam distinctionem virtuales attributorum, quæ independenter à nostro intellectu una formalitas excludat alteram, & sapientia v. g. non fit formaliter iustitia. Ferè ad sensum Caramueles admittentis in DEO non identitatem formalem ex natura rei. Quò etiam inclinât Magnificus P. Stadlmair, admittens ante intellectum in DEO distinctionem virtuales, realem, formalem, intrinsecam, & tantum non (quod Scotistæ volunt) actualem.

Illustrissimus Reding q. 2. a. 3. contr. 3. eam distinctionem virtuales in divinis admittit, quæ sit eminentia unitatis sibi omnes perfectiones simpliciter simplices & propter immersionem potentialitatis distinctas in creaturis, ita sibi formaliter identificans, ut independenter à nostro præcivo conceptu quælibet includat alteram; per nostrum verò intellectum una ab altera etiam objective & exclusive præcindi possit. Jo. à S. Th. Salmanticensis, Gonet, Contenton & complures nostri DD. eam admittunt universaliter distinctionem virtuales inter divinas perfectiones, quæ sit tanta eminentia divinx perfectionis, ut ipsius formalitates non per modum excludentis & exclusi, sed per modum includentis & inclusi, seu, ut vocant, per modum expliciti & impliciti præcindi possint.

§. II.

Sententia Scotistica impugnatur auctoritate.

Distinctionem attributorum divinarum ex natura rei his terminis dicit, & explicat Scotus l. cit. q. 3. *Inter perfectiones essentielles non est tantum differentia rationis hoc est diversorum modorum concipiendi idem objectum formale. Est ergò ibi distinctio tertia præcedens intellectum omni modo, & est ista, quòd sapientia in re formaliter non est bonitas in re. Et q. 4. tales perfectiones ex natura rei ante opus intellectus non habent identitatem formalem.* Contra hanc doctrinam cum communi aliorum DD. prætermittis ipsorum censuræ sit

CON-

10. **CONCLUSIO.** *Hac distinctio, quae divinae perfectiones, ante omne opus intellectus actu distinguuntur formaliter ex natura rei, est nullatenus admittenda. Ita Theologi quasi omnes extra scho- lam Scoti. Probatur primò, autoritate Concilio- rum & SS. PP. quibus hac Scotistica distinctio videtur contradicere.*

Nam primò Concil. Lateran. in. c. *damnamus* & c. *firmiter*, de Trin. definit omnimodam identita- tem & simplicitatem à parte rei inter Divinam es- sentiam & personas: (idem est iudicium de attri- butis) Scotista non admittit omnimodam identi- tatem, dum asruit formalem multipliciter in- ter essentiam divinam & personas, ac attributa à parte rei.

11. Nec valet dicere, Concilium loquitur de iden- titate strictè reali, non autem reali formali: nam etiam realis formalis non identitas repugnat omni- modè reali identitati, quam definit Concilium. Alias etiam Durandi opinio hanc definitionem non tangeret, concederet in divinis distinctionem realem modalem, quem tamen hanc ipsa definitione Scotista impugnant.

12. Secundo. Confessio fidei in Concil. Florentino Sels. 25, autoritate Eugenii Papæ à Latinis PP. ad Graecos transmissa dicit, *ne identitatem divinae sub- stantiae distribuere, ac ipsam divinam substantiam re, non autem solâ ratione hypostasis & personis differre credere videamur, &c.* Cui sententia sub- scribere Graci PP. è quibus Andreas Colossensis Archiepiscopus; haud quaquam putare debetis, ut re differant, quandoquidem solâ ratione, aut intel- ligentiâ differre creduntur. Similia habentur Sels. 18. & 19. Atqui per Scotistas substantia divina & hypostases, pariter & attributa non solâ ratione & intelligentiâ vel actu intelligendi, sed actu reali ante opus rationis & intellectus distinguuntur.

13. Ajunt Scotista: à PP. Concilii ly solâ ratione non lumi pro intelligentiâ, sed pro ratione forma- li, ac proinde tantum negari distinctionem strictè realem. Sed contra est primò, quod PP. Concilii Florent. alleg. ista coniungunt solâ ratione & in- telligentiâ, dum etiam Sels. 18. Joannes Theologus nomine Ecclesiae Latinae dixit, *re quidem sunt idem, secundum autem modum intellectus nostrae differre videntur.* Contra est secundò, quod Concil. praedictum Sels. 24. dicit: *Pater enim in- distinctus ab essentia, imò verò cum ipse sit ipsi essen- tia, non intelligitur distinctam habere essentiam ab hypostasi.* atqui per Scotistas haberet quâ talis di- stinctam essentiam, quia alia foret ex natura rei ratio formalis & quidditas paterna hypostasis; alia ipsius essentiae; sed quid est aliud ratio formalis & quidditas, quam essentia?

14. Tertio, SS. Patres commendant in DEO salvâ Trinitate, summam simplicitatem, quâ major exco- gnari non possit: ideo D. Dionys. Aropag. c. 9. d. div. nom. dicit: *DEVM in pulcherrimis excellen- tis identitatis finibus collocatum.* Augustinus 7. d. Trin. c. 1. *summam simplicitatem: verè ibi est summe simplex essentia; hoc est ergò ibi esse quod sa- pere.* Et inf. *quod enim est sapientia sapere, & po- tentia posse, & eternitati aeternam esse, magnitudi- ni magnam esse, hoc est essentia ipsum esse.* Et quia in illa simplicitate non est aliud sapere, quam esse, eandem ibi sapientia, qua essentia. Bern. Serm. 81.

in Cant. *primum & purissimum simplex.* Boëtius 5. de considerat. *unum in quo nullus numerus est. uni- cè unum, & simplicissimam unitatem appellat.* Idem SS. PP. negant in DEO esse aliud & aliud. Ita Au- gust. 1. c. de Trin. c. 5. *DEVS sua est ipse sapien- tia, quia non est aliud sapientia ejus, aliud essentia.* Isidorus. 5. d. sum. bono, quia *non est aliud ipse, aliud, quod in ipso est.* D. Bern. S. 60. in Cant. *DEVS hanc sibi vendicat meram, singularèque suae essentiae simplicitatem, ut non aliud & aliud inve- niat in ea, ideoque concludit Greg. Nyss. l. ad Albavium, omnem circa essentiam distinctionem rejicit divina simplex natura.*

Contradicit omnibus istis autoribus distinctio Scotistica, quae à parte rei numerum divinarum formalitatum, aliud & aliud, nempe aliud ipsum, hoc est essentiam, aliud quod in ipso, hoc est attri- butum, esse contendit. Nec fatiscunt Scotista, cum dicunt, ut priùs, SS. PP. esse intelligendos de alicuius strictè, non autem formaliter tantum reali. Contra enim

§. III.

Rationes contra distinctionem Scotisticam.

PROBatur conclusio triplici ratione. Prima est. 15. juxta fidei doctrinam DEUS est omnimodè sim- plex, omnis intrinseca multipliciter & composi- tionis expers, & quidem ex relata SS. PP. interpre- tatione & communi doctrina, eâ simplicitate, quâ major & perfectior esse nequeat. uno verbo sim- plicissimus, & ut Bern. l. 5. d. confid. c. 7. *unissi- mus* est: sed hanc divinae simplicitatis perfectionem tollit distinctio Scotistica, ergò. Minor prob. for- malis, realis, actualis multipliciter & compositio destruit omnimodè simplicitatis perfectionem & conceptum: sed hac distinctio ponit in DEO à parte rei formale actualem multipliciter, imò & compositionem; ergò hac distinctio destruit conceptum & perfectionem omnimodè simplicitatis divinae.

Major probatur: sicut in DEO est admittenda 16. realis simplicitas contra Porretanum, qui admitte- bat pluralitatem strictè realem; sic etiam est admit- tenda formalis simplicitas: nam DEUS tam est for- maliter, quam realiter & modaliter simplex: for- malis quippe simplicitas est perfectio sine imper- fectione & ut vocant, simpliciter simplex, siqui- dem importat purissimam divinae essentiae actualita- tem, prout ex secunda ratione amplius constabit.

Nec essentia divina in genere simplicitatis esset summa & infinita, si careret simplicitate formali, ergò debet essentia divina non minus esse formali- ter, quam realiter simplex: Sed formalis pluralitas & compositio destruit formalem simplicitatem; non enim minus opponitur formalis multitudine perfectionum divinarum ante operationem intel- lectus formali simplicitati, quam realis materialis vel modalis multitudine aut compositio reali mate- rialis & modalis simplicitati: simplicitas quippe est unitas compositionis expers: omnis autem multitu- do vel est composita, vel incomposita: si incompo- sita, repugnat simplicitati, quatenus est unitas, si composita, repugnat eidem, quatenus est expers compositionis.

Minor principalis pariter probatur quoad pri- mum membrum *multitudinis*; quia quâ ratione 17. unum

unum actu non est alterum à parte rei, eatenus sunt multa: sed distinctio Scotistica ponit in DEO perfectiones, quarum à parte rei una formaliter actu non est altera: ergò ponit à parte rei perfectiones actu & formaliter multas in DEO.

18. Alterum membrum ejusdem minoris quoad compositionem pariter probatur primò. Catholici DD. ipsique Scotisti ex reali multitudine & distinctione divinarum contra Porretanum inferunt sequi realem compositionem; quantumvis ipse hanc sequulam negaverit, eò quòd non se habeant adinvicem tanquam potentia & actus: ergò non obstante hac responsione Adversariorum rectè contra ipsos inferuntur ex multitudine & distinctione formali reali divinarum perfectionum, earundem realis formalis compositio.

19. Secundò. Quaecunque sunt actu multa, aut sunt unita, aut non unita inter se. Si unita, hoc ipso sunt composita (exceptis tribus Personis Divinis, quæ sunt unitæ unitate formalis identitatis, in & cum natura Divina) unde etiam Persona Christi juxta doctrinam Conciliorum est composita, propter conjunctionem duarum naturarum in unitate suppositi: quantumvis illæ ad se invicem non comparentur tanquam potentia & actus. Si non sunt unita, sunt formaliter cumulus, & aggregatum per accidens: atqui est absurdum in Divinis admittere cumulum & aggregatum per accidens realium perfectionum: neque illæ etiam formaliter realiter identificantur cum uno tertio, uti Personæ Divinæ; ergò super est, ut sint formaliter composita, quod tamen admittere etiam abhorrent Scotisti.

20. Secunda ratio est: quia distinctio Scotistica tollit infinitam formalem actualitatem & perfectionem tum essentia, tum attributorum in DEO, nam eatenus divina essentia, & quicquid est in DEO, est actus purus, quatenus in se formaliter continet, sibi que identificat omnem formalitatem & perfectionem simpliciter simplicem, nam si vel unicam perfectionem sibi formaliter non identificat, respectu illius jam est formaliter perfectibilis & actualis, nec proinde actus purus: sed per distinctionem formalem ex natura rei nec Divina essentia, nec attributa formaliter sibi identificant omnem perfectionem: adeoque per distinctionem Scotisticam destruitur ratio actus puri.

21. Confirm. omnis distinctio actualis, quæ non fundatur in oppositione relativâ, provenit ex limitatione extremorum, in quantum in uno reperitur aliquod esse, quod non reperitur in membro condistincto; unde quòd aliqua sunt naturæ perfectioris, tantò pauciora habent vestigia distinctionis; sed in DEO seu ente infinito non habet locum limitationis; ergò nec distinctio actualis extremorum ante mentis operationem.

22. Ratio tertia est. Distinctio, quæ versatur inter extrema, quorum unum non est alterum à parte rei, & ante intellectus operationem, est strictè realis: sed distinctio formalis ex natura rei est inter extrema, quorum unum non est alterum à parte rei, sive ante omnem mentis operationem: ergò est strictè realis. Maj. probatur per inductionem & paritatem aliarum rerum, nam certè entia, quæ dantur nemine cogitante, sunt verè & strictè realia; substantia, quantitas, qualitas, productiones,

generationes, relationes, oppositiones, quæ dantur nemine cogitante, sunt strictè reales. Et ut optime arguit Henricus à S. Ign. Non magis est intelligibile, dari formalem distinctionem ex natura rei, quæ non sit strictè realis ante omnem intellectus operationem, quam dari productionem formalem ex natura rei, quæ non sit strictè realis, quo admissio jam posses dicere Patrem, etsi sit strictè realiter ingenuus, ut fides docet, esse tamen formaliter ex natura rei ex essentiagenitum; similiter attributa hoc modo esse formaliter producta, &c. quod tamen nemo Catholicorum admiserit.

Adde, quòd Scotisti in suis responsionibus eidem petant principium, & explicent obscurum, per aliud æquè obscurum, nam cur sint actu plures formalitates ante mentis operationem, hæc est ratio, quia sunt actu formaliter, non strictè realiter distinctæ ex natura rei: & cur sunt actu plures formaliter distinctæ? quia sunt actu plures formalitates, non actu plures res, quod est dicere idem per idem.

Dices cum Barone, illam esse distinctionem strictè realem, quæ mediat inter plures res habentes plures existentias, illam formalem ex natura rei, quæ mediat inter plures formalitates habentes eandem existentiam. Sed contra est primò, quòd sit æquè ignotum, quibus competant plures existentia, ac quibus competant plures entitates. Contra est secundò, quòd inter Personas Divinas sit distinctio strictè realis, cum tamen unam habeant existentiam, rursus inter materiam & formam in meliori Philosophia sit distinctio strictè realis, cum tamen unam habeant existentiam compositam, quòd etiam de partibus continui plurimi defendunt.

Alii respondent, tunc esse distinctionem strictè realem inter rem & rem, quando una est ab altera separabilis, vel producibilis: Sed contra est primò, quòd etsi separabilitas & productivitas sit effectus & signum realis distinctionis, non tamen est adæquatam, siquidem stricta realis distinctio invenitur in doctrina Scotistarum inter Filium & Spiritum S. tametsi Spiritus S. (utique à Filio inseparabilis) per impossibile à Filio non procederet. Contra est secundò, quòd Guil. Porretanus à Concilio Rhemensis damnatus, non posuerit productionem vel separabilitatem inter essentiam & attributa, sive inter essentiam & personalitates: & tamen Catholicorum DD. calculo posuerit plures res; non ergò adæquatam signum, multò minus essentia distinctionis & pluralitatis strictè realis est separabilitas vel producibilitas unius ab altero.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò Scotisti ab auctoritate locum duplicem D. Augustini, 15. d. Trin. c. 3. ubi dicit, omnia attributa esse aequalia: subsumunt: sed nihil sibi ipsi est æquale: ergò inter illa debet esse distinctio. Item l. 3. contra Max. c. 10. ubi ex eo, quòd perfectionum pluralitas, ut sapientia, magnitudinis, &c. non obstat simplicitati divinæ, arguit nec Personarum Trinitatem eidem obstarè.

Resp.

Resp. ad 1. siquidem contendas æqualitatem ante intellectum, sic dari æqualitatem attributorum negativam, non autem positivam, hoc est dari negationem excelsis unius supra aliud, hoc ipso, quia sunt formaliter idem, si verò deberent esse positive æqualia, deberent insuper esse strictè realiter distincta, quod nec Scotista concesserit. Ad 2. Respondet Bachonius, intentionem, ac sensum S. Patris esse, si sapientia, magnitudo &c. quæ in rebus sensibilibus realiter, secundum esse absolute, & secundum diversa genera differunt, tamen in DEO posita non dirimunt ejus simplicitatem; ergo quæ in sensibilibus relativè differunt & intra idem genus, si in DEO ponantur, multò minùs dirimunt ipsius simplicitatem.

27. Altera est objectio, petita ex pluralitate definitionum, quam logici in gradibus metaphysicis solvunt, & distinguunt. Illa distinguuntur formaliter ante intellectum, quibus ante intellectum conveniunt diversæ definitiones, si conveniunt formaliter & adæquatè diversæ, conc. inadæquatè & fundamentaliter diversæ. nego. sed essentia v. g. attributis, personalitatibus ante intellectum conveniunt diversæ definitiones, formaliter adæquatè diversæ, nego; inadæquatè & fundamentaliter diversæ conc. min. & nego conseq.

28. Tertia objectio & fundamentum huic loco proprium petitur è prædicatis contradictoriis. Illa actu distinguuntur ante intellectum ex natura rei, quibus independenter ab intellectu conveniunt

prædicata realia contradictoria, aliàs convelleretur illud primum principium metaphysicum: Idem non potest simul esse & non esse: sed ex Conciliis fide constat, de essentia, personalitatibus, & attributis affirmari contradictoria realia, quæ ipsis conveniant independenter à nostro intellectu: ergo etiam distinguuntur independenter à nostro intellectu; non certè strictè realiter, ut res à re, hic enim est error Porretani: ergo formaliter ex natura rei, ut formalitas à formalitate. Min. constat, quia independenter à nostro intellectu verum est: *Filius producitur, essentia non producitur: Pater generat intellectum, non generat voluntate, &c.*

Resp. primò. Si ille Achilles Scotisticus esset²⁹, alicujus roboris, probaret etiam distinctionem strictè realem; siquidem esse, non esse, produci, non produci, gignere, non gignere sunt contradictoria, non tantum formalia, sed etiam realia: unde hoc argumento convictus Porretanus inter absolutas perfectiones distinctionem realem admisi.

Resp. secundò. dist. maj. Illa sunt actu distincta, ex natura rei, quibus ante intellectus operationem actu & formaliter conveniunt contradictoria, conc. quibus conveniunt tantum virtute & fundamentaliter, nego. Sed hoc reperitur in Divinis, virtute & fundamentaliter conc. actu & formaliter nego min. & conseq. Cujus distinctionis ratio mox patebit ex dicendis.

ARTICULUS II.

An distinctio realis in tertio sit necessaria & sufficiens ad salvanda contradictoria in DEO?

SUMMARI.

1. Explicatur, quid nominis sit distinctio realis in tertio?
2. Eius fundamentum.
3. Oppugnatur auctoritate Florentini, & D. Th.
4. Ratio prima, de quibus dantur contradictoria distinguendi debent.
5. Confirm. per contradictoria Synonyma.
6. Salvanda sunt contradictoria priusquam verificetur distinctio realis in tertio.
7. Plures propositiones contradictoria, qua non solvuntur per distinctionem in tertio.
8. Sufficit extremorum virtualis distinctio ad salvanda contradictoria.
9. Disparitas inter relativè & contradictoriè opposita.

§. I.

Explicatio & probatio distinctionis realis in tertio.

1. Distinctio realis in tertio secundum Recentiores est, quæ unum extremum identificatum cum altero extremo identitate inadæquatà, simul identificatur cum tertio realiter distincto ab illo altero extremo, E. g. Natura Divina dicitur cum paternitate identificari identitate inadæquatà, quia non sic identificatur cum paternitate, ut non simul

identificetur cum aliquo tertio extremo, quod est filio realiter distincta à paternitate, ideoque in illa includitur realis distinctio, qua intercedit inter paternitatem & filiationem, & dicitur distinctio realis in tertio, in quantum scilicet natura est inadæquatè identificata filiationi, quæ realiter à paternitate distinguitur. Dicunt igitur naturam divinam & paternitatem recipere prædicata contradictoria, quia licet secundum habitudinem, quam natura divina præcisè dicit ad paternitatem, sit penitus indistincta, in tertio tamen extremo, nempe filiatione, cum qua pariter & inadæquatè identificatur, habet realem distinctionem à Patre: sicque sufficienter habet capacitatem recipiendi contradictoria, v. g. *Natura divina est filius* (ratione identitatis cum filio) *natura divina non est filius* (ratione identitatis cum Patre, qui à filio realiter distinguitur) Hæc igitur ratione & distinctione reali in tertio conantur amoliri à Divinis omnem contradictionem apparentem, sive salvare omnia contradictoria, quæ versantur inter prædicata absoluta comparata cum relativis. E. g. *essentia communicatur*, inquit, *paternitas non communicatur*: ideo verificatur in Divinis: quia licet essentia, quatenus identificatur cum paternitate, non recipiat hoc prædicatum contradictorium, *non communicatur*, tamen quatenus simul involvit

idea